

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เอกสารประกอบการพิจารณา

การเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติ
ว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒
และความตกลงเกี่ยวกับการอนุวัติ ภาค ๑๑ ของอนุสัญญาฯ

อ.พ. ๓/๒๕๕๔ การประชุมร่วมกันของรัฐสภา (สมัยสามัญทั่วไป)

จัดทำโดย กลุ่มงานบริการวิชาการ สำนักวิชาการ
โทร ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๗๐-๒

เรียกดูเอกสารได้ที่

www.parliament.go.th/library

การเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติ
ว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒
และความตกลงเกี่ยวกับการอนุวัติภาค ๑๑ ของอนุสัญญาฯ

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณา (อ.พ.) นี้ จัดทำขึ้นในเวลาจำกัดเพื่อให้ทันใช้ประโยชน์ในการพิจารณาการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒ และความตกลงเกี่ยวกับการอนุวัติภาค ๑๑ ของอนุสัญญาฯ โดยรวบรวมข้อมูล สถิติ ข้อเท็จจริง บทความ ข่าว จากสื่อต่าง ๆ และ/หรือ สรุปผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นแก่ สมาชิกรัฐสภาและผู้สนใจทั่วไป หากมีข้อผิดพลาดประการใด ขออภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย

อนึ่ง เอกสารประกอบการพิจารณานี้ กลุ่มงานบริการวิชาการ ๑,๒,๓ สำนักวิชาการ เป็นผู้จัดทำ และเผยแพร่ทาง www.parliament.go.th/library ผู้ใดนำข้อความหรือส่วนหนึ่งส่วนใด ในเอกสารนี้ไปลงพิมพ์ในเอกสารอื่น โปรดอ้างอิงที่มากำกับไว้ด้วย

ต้องการรายละเอียดเพิ่มเติม โปรดติดต่อกลุ่มงานบริการวิชาการ สำนักวิชาการ หมายเลขโทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๗๐ – ๗๒ โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๕๘ และ ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๕๙

กลุ่มงานบริการวิชาการ

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

เอกสารประกอบการพิจารณา

สารบัญ

	หน้า
๑. สรุปสาระสำคัญการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒ และความตกลงเกี่ยวกับการอนุวัติ ภาค ๑๑ ของอนุสัญญาฯ (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	๑
๒. คำประกาศตามข้อ ๒๙๘ ของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒ คำแปล (อย่างไม่เป็นทางการ)	๓
๓. คำประกาศตามข้อ ๓๑๐ ของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒ คำแปล (อย่างไม่เป็นทางการ)	๔
๔. กฎหมายทะเลและเขตทางทะเลของประเทศไทย	๕

ผู้รับผิดชอบ

นางวิจิตรา วัชรภรณ์

ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ

นางสาวเยาวนิจ สุนนานนท์

ผู้อำนวยการกลุ่มงานบริการวิชาการ ๒

ผู้จัดทำและรับผิดชอบ

นางจงดเดือน สุทธิรัตน์

วิทยากร ๘ ว.

นางอาริยา สุขโต

วิทยากร ๖

นายทศนารถ เมฆประยูร

นิติกร ๔

นางสาวดาวรัตน์ สมจิตร

เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๖

นางสาวอุรียัฐ ธรรมเพชร

เจ้าพนักงานธุรการ ๖

มีนาคม ๒๕๕๔

สรุปสาระสำคัญ

การเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒

และความตกลงเกี่ยวกับการอนุวัติ ภาค ๑๑ ของอนุสัญญาฯ

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

๑. อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒

มีบทบัญญัติ ๓๒๐ ข้อ และ ๙ ภาคผนวก ครอบคลุมระบอบกฎหมายทะเลเดิม กล่าวคือ อนุสัญญากรุงเจนีวา ค.ศ. ๑๙๕๘ ซึ่งไทยเป็นภาคีทั้ง ๔ ฉบับ นอกจากนี้ยังเป็นการประมวล (codify) ระบอบกฎหมายทะเลที่มีขึ้นใหม่ภายหลังอนุสัญญากรุงเจนีวา เช่น เขตเศรษฐกิจจำเพาะ ขอบเขตใหม่ของไหล่ทวีป การสำรวจและการแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติใน "บริเวณพื้นที่ (The Area)" การคุ้มครองและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางทะเล การค้นคว้าวิจัยวิทยาศาสตร์ทางทะเล การพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีทางทะเล การระงับข้อพิพาท และในสัปดาห์ภาคผนวกต่าง ๆ ก็เป็นการกำหนดธรรมนูญขององค์กรตามอนุสัญญา ประเภทต่าง ๆ อาทิ คณะกรรมาธิการกำหนดขอบเขตของไหล่ทวีป ธรรมนูญของวิสาหกิจ ธรรมนูญของศาลกฎหมายทะเลระหว่างประเทศ และยังกำหนดรายละเอียดขั้นตอนของกลไกระงับข้อพิพาทตามอนุสัญญา อาทิ การประนอม และการตั้งอนุญาโตตุลาการ

๒. ความตกลงเกี่ยวกับการอนุวัติภาค ๑๑ ของอนุสัญญาฯ

ประกอบด้วยภาคผนวก ที่กำหนดเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายของรัฐภาคีและการจัดระเบียบสถาบันที่เกี่ยวกับองค์กรพื้นดินท้องทะเลระหว่างประเทศ ซึ่งทำหน้าที่บริหารทรัพยากรในบริเวณพื้นที่ วิสาหกิจซึ่งสำนักเลขาธิการขององค์กรฯ จะปฏิบัติหน้าที่ของวิสาหกิจไปก่อน หลักการในการกำหนดนโยบายการผลิต นโยบายขององค์กรในการช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนาซึ่งได้รับผลเสียอย่างร้ายแรงต่อรายได้ทางเศรษฐกิจอันเกิดจากการลดราคาของแร่หลักการในการพิจารณาวางหลักเกณฑ์ ข้อบังคับ และวิธีดำเนินการสำหรับข้อกำหนดทางการเงินของสัญญาฯ

๓. คำประกาศตามข้อ ๒๙๘ ของอนุสัญญาฯ

คงไว้ซึ่งสิทธิในการใช้ดุลยพินิจ เลือกวิธีดำเนินการระงับข้อพิพาทและการยกเว้นการนำข้อพิพาทบางประเภทโดยเฉพาะข้อพิพาททางทะเลเข้าสู่กลไกระงับข้อพิพาทภาคบังคับซึ่งมีค่าวินิจฉัยที่มีผลบังคับ

๔. คำประกาศตามข้อ ๓๑๐ ของอนุสัญญาฯ

๔.๑ ไทยจะทบทวนกฎหมายและข้อบังคับภายในให้สอดคล้องกับอนุสัญญาฯ

๔.๒ ไทยไม่ผูกพันโดยคำประกาศหรือการแสดงท่าทีที่มีวัตถุประสงค์เป็นการตัด หรือเปลี่ยนแปลงขอบเขตทางกฎหมายของบทบัญญัติแห่งอนุสัญญาฯ และไม่ผูกพันโดยกฎหมายภายในใดที่ไม่สอดคล้องกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศและอนุสัญญาฯ

๔.๓ การให้สัตยาบันของไทยไม่เป็นการรับรองหรือยอมรับการอ้างสิทธิเหนือพื้นที่โดยรัฐภาคีใด ๆ

๔.๔ ไทยสงวนสิทธิที่จะทำคำประกาศตามข้อ ๒๙๗ เกี่ยวกับการเลือกกลไกระงับข้อพิพาทที่เกี่ยวกับการใช้ และการตีความอนุสัญญาฯ เมื่อเวลาเหมาะสม

๔.๕ การฝึกหรือปฏิบัติการทางทหารในเขตเศรษฐกิจจำเพาะจะต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐชายฝั่ง

๕. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามข้อ ๓ ประกอบด้วย กระทรวงคมนาคม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพลังงาน กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงแรงงาน กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการคลัง กระทรวงยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงกลาโหม (กองทัพเรือ) กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และสำนักงานศาลยุติธรรม

คำประกาศตามข้อ 298 ของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982
คำแปล (อย่างไม่เป็นทางการ)

อ้างถึงบทบัญญัติของข้อ 298 วรรคหนึ่ง รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยไม่ยอมรับวิธีดำเนินการใดๆ ที่บัญญัติไว้ในภาค 15 ตอนที่ 2 ในส่วนที่เกี่ยวกับข้อพิพาทดังนี้

- ข้อพิพาทเกี่ยวกับการตีความ หรือการใช้ข้อ 15, 74 และ 83 ที่เกี่ยวกับการกำหนดเขตทางทะเล หรือที่เกี่ยวข้องกับอ่าวประวัติศาสตร์หรือสิทธิทางประวัติศาสตร์
- ข้อพิพาทเกี่ยวกับกิจกรรมทางทหาร รวมทั้งกิจกรรมทางทหาร โดยเรือและอากาศยานรัฐบาลซึ่งใช้ใน งานที่มีใช้การพาณิชย์ และข้อพิพาทเกี่ยวกับกิจกรรมในการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องการใช้สิทธิอธิปไตย หรือ เขตอำนาจที่ไม่รวมอยู่ในเขตอำนาจของศาล หรือคณะตุลาการตามข้อ 297 วรรคสอง หรือวรรคสาม
- ข้อพิพาทซึ่งคณะมนตรีความมั่นคงของสหประชาชาติกำลังใช้อำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายโดย กฎบัตรสหประชาชาติ เว้นแต่คณะมนตรีความมั่นคงจะวินิจฉัยถอนเรื่องนั้นออกจากระเบียบวาระการประชุม หรือ เรียกกรองให้ฝ่ายต่างๆ ระงับข้อพิพาทนั้น โดยวิธีที่บัญญัติไว้ในอนุสัญญาฯ

คำประกาศตามข้อ 310 ของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982

คำแปล (อย่างไม่เป็นทางการ)

1. รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยจะดำเนินการทบทวนกฎหมายและข้อบังคับภายในของตนเพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 อย่างค่อยเป็นค่อยไป
2. รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยไม่ผูกพันโดยคำประกาศ หรือการแสดงท่าทีที่มีวัตถุประสงค์เป็นการตัดหรือเปลี่ยนแปลงขอบเขตทางกฎหมายของบทบัญญัติของอนุสัญญาฯ และไม่ผูกพันโดยกฎหมายภายในใดๆ ที่ไม่สอดคล้องกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง และอนุสัญญาฯ รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยสงวนสิทธิ์ที่จะแสดงท่าทีเกี่ยวกับกฎหมาย หรือคำประกาศเช่นว่า เมื่อเวลาที่เหมาะสม
3. การให้สัตยาบันของรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยไม่เป็นการรับรองหรือยอมรับอ้างสิทธิเหนือพื้นที่ (Territorial claim) โดยรัฐภาคีใดๆ
4. รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยเข้าใจว่า ในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ การอุปโภคเสรีภาพในการเดินเรือที่สอดคล้องกับบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องของอนุสัญญาฯ ไม่รวมถึงการใช้ทะเลในทางไม่สันติโดยปราศจากความยินยอมของรัฐชายฝั่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การฝึกทางทหาร หรือกิจกรรมอื่นๆ ที่อาจกระทบต่อสิทธิ และประโยชน์ของรัฐชายฝั่ง และไม่รวมถึงการคุกคาม หรือการใช้กำลังต่อบูรณภาพแห่งดินแดน เอกอรัชทางการเมือง สันติภาพ หรือความมั่นคงของรัฐชายฝั่ง
5. รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยสงวนสิทธิ์ที่จะทำคำประกาศตามข้อ 287 ของอนุสัญญาฯ เกี่ยวกับการระงับข้อพิพาทที่เกี่ยวกับการตีความ หรือการใช้อนุสัญญาฯ เมื่อเวลาเหมาะสม

กฎหมายทะเลและเขตทางทะเลของประเทศไทย*

ความเป็นมาของกฎหมายทะเล

ถ้าเปรียบเทียบกับกฎหมายระหว่างประเทศอื่นๆ กฎหมายทะเลระหว่างประเทศ ถือได้ว่าเป็นเรื่องค่อนข้างใหม่แม้ว่าในอดีตแต่โบราณกาล การใช้ทะเลและมหาสมุทรในกิจการต่างๆ ของรัฐชายฝั่งจะมีมาอย่างกว้างขวาง แต่กฎหมายทะเลระหว่างประเทศในช่วงเวลาเหล่านั้นก็เป็นเพียง จารีตประเพณีชาวเรือที่ยอมรับปฏิบัติเป็นสากลเท่านั้น เช่นการยอมรับเสรีภาพแห่งทะเลหลวง การยอมรับว่าอำนาจอธิปไตยของรัฐชายฝั่งขยายออกมาในทะเลได้ 3 ไมล์ทะเล เป็นต้น การใช้อำนาจรัฐต่างๆ ในทะเลและมหาสมุทร ก็ไม่มีบทบัญญัติสากลหรืออนุสัญญาระหว่างประเทศรองรับ จะมีผลในทางปฏิบัติเพียงใด จะขึ้นอยู่กับกำลังอำนาจของรัฐนั้นๆเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ กำลังทางเรือหรือที่เรียกกันแพร่หลายในภาษาอังกฤษว่า Sea แนวความคิดที่จะมีบทบัญญัติสากลหรืออนุสัญญาระหว่างประเทศเกี่ยวกับทะเลเพิ่งมาเริ่มเมื่อหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 นี้เอง

อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยทะเล

องค์การสันนิบาตชาติ ได้มองเห็นความสำคัญว่าจะต้องมีอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยทะเลที่จะเป็นบทบัญญัติ และแม่บทที่ประเทศทั้งหลายในโลกจะได้ถือปฏิบัติ ขณะนั้นมีหลายปัญหาที่ควรจะได้รับกาบัญญัติแนวทางเป็นสากลให้รัฐถือปฏิบัติเกี่ยวกับทะเลและมหาสมุทรประเด็นที่สำคัญที่มีความขัดแย้งกันมากคือ เรื่องทะเลอาณาเขต (Territorial Waters) ในสมัยนั้น ทะเลมีเขตทางทะเลที่สำคัญอยู่เพียง 2 เขต คือ ทะเลอาณาเขต (Territorial Waters) กับทะเลหลวง (High Seas) เขตทางทะเลอื่นๆเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นภายหลังทั้งสิ้น

องค์การสันนิบาตชาติได้จัดให้มีการประชุมระหว่างประเทศที่กรุงเฮก ประเทศเนเธอร์แลนด์ในปี ค.ศ. 1930 เพื่อพิจารณาบัญญัติอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยทะเลอาณาเขตประเด็นสำคัญที่ตกลงกันไม่ได้คือ ความกว้างของทะเลอาณาเขตของรัฐชายฝั่งว่าควรจะเป็นเท่าใด 20 ประเทศมีความเห็นว่าควรใช้ความกว้าง 3 ไมล์ทะเลตามที่ยอมรับเป็นจารีตประเพณีมาแต่เดิม 8 ประเทศไม่ยอมรับหลักการทะเลอาณาเขตเห็นควรให้ถือเป็นเพียงเขตต่อเนื่องเท่านั้น 12 ประเทศเห็นว่าควรขยายความกว้างของทะเลอาณาเขตออกไปเป็น 6 ไมล์ทะเลและยังมีบางประเทศเห็นว่า ไม่ควรกำหนดเป็นการคงที่ว่าทุกๆประเทศที่เป็นรัฐชายฝั่งจะต้องมีทะเล

ที่มา : บทความเรื่อง “กฎหมายทะเลและเขตทางทะเลของประเทศไทย” เขียนโดย พลเรือเอก ถนอม เจริญลาภ โครงการจัดการความรู้เพื่อผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล สถาบันวิจัยทรัพยากรทางน้ำ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ข้อมูลออนไลน์) เข้าถึงได้จาก <http://mrpolicy.trf.or.th> สืบค้น ณ วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๔

อาณาเขตเท่ากันควรให้เป็นไปตามความเหมาะสมและความจำเป็น

จากความเห็นที่หลากหลายดังกล่าวทำให้หาข้อยุติไม่ได้จนกระทั่งองค์การสันนิบาตชาติหมดสภาพไปเมื่อเริ่มต้นสงครามโลกครั้งที่ 2 The League of Nations Codification Conference at The Hague 1930 จึงเหลือเพียงร่างอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยทะเลอาณาเขตไว้ให้ผู้ศึกษาสืบต่อมาได้ใช้ประโยชน์ในการยกร่างอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยทะเล 1958 เมื่อหลังสงครามโลกครั้งที่ 2

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1958

มีการเริ่มพิจารณาปัญหาการบัญญัติกฎหมายทะเลระหว่างประเทศตั้งแต่ค.ศ. 1949 โดยคณะกรรมการกฎหมายขององค์การสหประชาชาติซึ่งตอนนั้นเพิ่งจะเริ่มจัดตั้งขึ้นใหม่ๆ ประเด็นที่ถูกนำขึ้นมาพิจารณาคือระบบทะเลหลวง ระบบทะเลอาณาเขตแล้วก็ตามมาด้วยเรื่องการประชุมและเขตต่อเนื่องที่ประชุมสรุปว่าระบบของเขตทางทะเลต่างๆ (Regime of the Maritime Zones) ล้วนเป็นเรื่องสำคัญและต่อเนื่องกัน ทั้งทางกายภาพและเขตอำนาจ (Physical and Jurisdiction) จนกระทั่ง ค.ศ. 1956 ในรายงานการประชุมครั้งสุดท้าย (Final report) ของคณะกรรมการฯ ได้เสนอแนะให้มีการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเลของประเทศสมาชิกเพื่อทำความตกลงและบัญญัติกฎหมายทะเลระหว่างประเทศเกี่ยวกับประเด็นที่เกี่ยวข้องต่างๆ ขึ้น

"...The Commission therefore recommends that the General Assembly should summon an international conference of plenipotentiaries to examine the law of the sea, taking account not only of the legal but also of the technical, biological, economic and political aspects of the problems, and to embody the results of its work in to one or more international conventions or such other instrument as it may deem appropriate..." (G.Etzel Percy, geographical Aspects of the law of the Sea, AAG, 1959, Vol.49 P.1)

จากข้อเสนอแนะนี้จึงทำให้เกิดการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ครั้งที่ 1 ณ กรุงเจนีวา ค.ศ. 1958 โดยมีประเทศสมาชิกเข้าร่วมประชุม 86 ประเทศ (ไม่เข้าร่วมประชุม 2 ประเทศ)

หัวหน้าคณะแทนของประเทศไทย คือ พระเจ้าวงศ์เธอกรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ซึ่งพระองค์ท่านได้รับเลือกให้เป็นประธานการประชุมจากประเทศสมาชิกรัฐว่าเป็นเกียรติยศอย่างยิ่งสำหรับประเทศไทย และพระองค์ท่านเป็นส่วนพระองค์หัวหน้าคณะฝ่ายไทยจึงเป็นหลวงจักรปราณี ศรีศิลป์วิสูตร หมายเลข 2 ของคณะแทน

การประชุมนี้ปรากฏผลเป็นอนุสัญญา 4 ฉบับคือ

- อนุสัญญาว่าด้วยทะเลอาณาเขตและเขตต่อเนื่อง
- อนุสัญญาว่าด้วยทะเลหลวง
- อนุสัญญาว่าด้วยการประมงและการอนุรักษ์สิ่งที่มีชีวิตในทะเลหลวง
- อนุสัญญาว่าด้วยไหล่ทวีป

โดยมากมักเรียกอนุสัญญาทั้ง 4 ฉบับนี้สั้นๆ ว่า อนุสัญญาเจนีวา 1985 (Geneva Conventions 1985)

นับเป็นความก้าวหน้าอย่างมากของกฎหมายทะเลที่มีบทบัญญัติของกฎหมายระหว่างประเทศหัวข้อต่างๆ อย่างมากมาย และไม่เคยมีมาก่อน อย่างไรก็ตามก็มีข้อบกพร่องหรือจุดอ่อนในอนุสัญญานี้อยู่ตามสมควรในทางปฏิบัติ ประเด็นที่สำคัญที่สุดที่เห็นจะได้แก่ การไม่สามารถบัญญัติไว้ว่าทะเลอาณาเขตมีความกว้างเท่าใด ในบทบัญญัติเกี่ยวกับทะเลอาณาเขต จึงบัญญัติไว้เพียงแต่ว่ารัฐมีทะเลอาณาเขต ดังนี้

"ข้อ 1.1 อำนาจอธิปไตยของรัฐขยายต่ออำไ้ไปจากอาณาเขตพื้นดินและน่านน้ำภายในของรัฐจนถึงแนวประชิดชายฝั่งของตน ซึ่งเรียกว่า ทะเลอาณาเขต"

โดยที่ไม่สามารถตกลงกันได้เรื่องความกว้างของทะเลอาณาเขต ซึ่งความจริงเรื่องนี้เป็นปัญหามาตั้งแต่การประชุมขององค์การสันนิบาตชาติที่กรุงเฮก เมื่อ ค.ศ. 1930 ตามที่กล่าวถึงมาแล้ว สหประชาชาติจึงจัดการประชุมกฎหมายทะเลครั้งที่ 2 ขึ้นอีกครั้งในปี ค.ศ. 1960 เพื่อพิจารณาประเด็นการกำหนดความกว้างของทะเลอาณาเขตเพียงเรื่องเดียว แต่การประชุมดังกล่าวไม่ปรากฏผลความตกลงเป็นข้อยุติได้ โดยสมาชิกแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ กลุ่มที่เสนอให้ความกว้างทะเลเป็น 6 ไมล์ และเขตประมง 6 ไมล์ทะเลยืดออกมา กลุ่มนี้สหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำกลุ่มและประเทศไทยก็อยู่ในกลุ่มนี้ อีกกลุ่มมีโซเวียตรัสเซียเป็นผู้นำกลุ่มเสนอให้ทะเลอาณาเขตมีความกว้าง 12 ไมล์ทะเล ความจริงแล้ว กลุ่มหลังนี้เป็นเสียงส่วนมากของที่ประชุม แต่ไม่ถึง 2 ใน 3 ก็เป็นอันว่าเป็นมติที่ประชุมไม่ได้ตามข้อบังคับ บทบัญญัติของอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1958 จึงคงไว้ตามร่างเดิม คือ ไม่มีข้อบัญญัติเกี่ยวกับความกว้างของทะเลอาณาเขต

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982

โดยที่อนุสัญญาเจนีวา 1985 ไม่บรรลุสมดังเจตนาที่หวังกันได้แต่แรกมากนัก ประกอบกับมีประเทศเอกราชเกิดขึ้นใหม่อีกมาก และส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญานี้ แม้กระทั่ง 86 ประเทศที่เข้าร่วมประชุมที่กรุงเจนีวา เมื่อ ค.ศ. 1958 ก็เข้าเป็นภาคีไม่ถึงครึ่ง และที่เข้าเป็นภาคี บางประเทศก็เลือกเป็นเฉพาะบางอนุสัญญาที่เป็นประโยชน์ ทำให้มีความสับสนอยู่ตามสมควร สำหรับประเทศไทยลงนามเข้าเป็นภาคีทั้ง 4 ฉบับ ตั้งแต่ 29 เมษายน 2501 (1958) และให้สัตยาบันเมื่อ 2 กรกฎาคม 2511 (1968)

เมื่อเกิดแนวความคิดที่จะให้องค์การสหประชาชาติจัดตั้ง International Sea bed Authority ขึ้นมา บริหารกันทะเลระหว่างประเทศ ในส่วนที่ถือว่าอยู่นอกเขตอำนาจรัฐ (ทะเลหลวง) เพื่อให้สัมปทานเป็นรายได้ขององค์การสหประชาชาติ โดยถือว่าบรรดาทรัพยากรกันทะเล (แมงกานีสโนตุล) เหล่านั้นเป็น Common Heritage of mankind โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาและกลุ่มรัฐหมู่เกาะก็เกิดแนวความคิดในหลักการเขตเศรษฐกิจจำเพาะ และหลักการรัฐหมู่เกาะขึ้นมา ทั้งหลายทั้งปวงเหล่านี้เป็นแรงจูงใจ และผลักดันให้มีการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเลครั้งที่ 3 ขึ้น การประชุมครั้งนี้ได้มีการเตรียมการครั้งแรกเกิดขึ้นเมื่อ 18 ธันวาคม 1967 เพื่อจัดตั้ง Ad Hoc Committee to study peaceful uses of the sea-bed หลังจากนั้นก็มีการประชุมเป็นทางการในระดับต่างๆ ตลอดมา จนเสร็จสิ้นการประชุมครั้งสุดท้ายเมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 1982 เป็นการประชุม Authorized Signing Session ที่จาไมก้า และเปิดให้ลงนามเป็นภาคีที่จาไมก้า ระหว่าง 6-10 ธันวาคม 1982

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 จะมีความแตกต่างที่ชัดเจนกับอนุสัญญาเจนีวา 1958 คือ เป็นอนุสัญญาเพียงฉบับเดียว แต่รวมหัวข้อทั้งหมดของกฎหมายทะเลไว้หมด มีบทบัญญัติทั้งสิ้น 320 ข้อ กับอีก 9 ผนวก บทบัญญัติเหล่านี้จะครอบคลุมเรื่องทะเลอาณาเขต เขตต่อเนื่องการเดินเรือ และช่องแคบ รัฐหมู่เกาะ เขตเศรษฐกิจจำเพาะ ไหล่ทวีป ทะเลหลวง การบริหารและอนุรักษ์สิ่งที่มีชีวิตในทะเลหลวง รัฐไร้ฝั่งทะเล การแสวงประโยชน์ในพื้นที่กันทะเลระหว่างประเทศ การสำรวจทางวิทยาศาสตร์ในทะเล และการระงับกรณีพิพาทระหว่างประเทศเกี่ยวกับทะเล เป็นต้น และการเข้าเป็นภาคีของรัฐจะต้องอยู่ภายใต้บทบัญญัติทั้งหมด โดยไม่มีข้อสงวน

ประเทศสมาชิกลงนามเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 อย่างท่วมท้นเพียงวันแรกที่เปิดให้ลงนาม ก็มีประเทศสมาชิกลงนามเป็นภาคีถึง 119 ประเทศ และในโอกาสนี้ประเทศไทยก็ลงนามเป็นภาคีอนุสัญญานี้ด้วย

ปัญหาที่นับว่าสำคัญก็ยังมี คือ ประเทศอุตสาหกรรมที่พัฒนาแล้ว ที่มีขีดความสามารถที่จะรับสัมปทานเป็นผู้ประกอบการแสวงประโยชน์กันทะเลระหว่างประเทศ ไม่ยอมลงนามเป็นภาคี เช่น สหรัฐอเมริกา เป็นต้น โดยอ้างว่า บทบัญญัติเกี่ยวกับการแสวงประโยชน์กันทะเลระหว่างประเทศนั้น International Seabed Authority เอาเปรียบผู้ประกอบการมากเกินไปจนยอมรับไม่ได้ ปัญหานี้ยังเป็นปัญหาที่แก้ไม่ตกมาถึงทุกวันนี้

ปัญหาอื่นๆ เกี่ยวกับบทบัญญัติของอนุสัญญาก็ไม่พบว่ามีข้อบกพร่องใดที่ชัดเจน การได้ประโยชน์เสียประโยชน์ของรัฐ เนื่องจากอนุสัญญานี้ย่อมมีแน่เป็นธรรมดา เช่น ประเทศไทยได้รับผลกระทบอย่างมากจากหลักการเขตเศรษฐกิจจำเพาะในเรื่องการประมง เพราะหลักการนี้ทำให้พื้นที่ประมงของเรือประมงไทยที่เคยใช้เป็นที่ทำกินในฐานะเป็นทะเลหลวงต้องเปลี่ยนสภาพเป็นเขตเศรษฐกิจจำเพาะของประเทศเพื่อนบ้านไปกว่า 300,000 ตารางไมล์ทะเล อย่างไรก็ตามไม่ว่าจะได้หรือเสียก็เป็นสิ่งที่ทุกประเทศต้องยอมรับและปรับตัวเองให้

ได้รับผลกระทบน้อยที่สุด ไม่มีทางจะเปลี่ยนเป็นอย่างอื่นได้ เพราะนี่ คือการพัฒนาของกฎหมายทะเลระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นหลักการที่เกือบทุกประเทศทั่วโลกยอมรับเป็นกติการะหว่างประเทศ

สิ่งที่เกิดใหม่ในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ที่สำคัญคือ

- การกำหนดความกว้างของทะเลอาณาเขตเป็น 12 ไมล์ทะเล
- ใช้หลักความเป็นธรรมในการกำหนดเขตแดนระหว่างประเทศในทะเล
- หลักการเขตเศรษฐกิจจำเพาะ
- หลักการรัฐหมู่เกาะ
- นิยามของไหล่ทวีป
- ระบอบเกาะ
- ศาลกฎหมายทะเล

จนถึงปัจจุบันประเทศไทยยังไม่ได้ให้สัตยาบันอนุสัญญากฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 มีการทวงถามเรื่องนี้จากสื่อมวลชนและผู้เกี่ยวข้องอยู่บ้างเป็นครั้งคราว แต่ยังไม่เคยมีการชี้แจงเป็นทางการ

เขตทางทะเลและเขตแดนทางทะเลของประเทศไทย

คำว่าเขตทางทะเล กับ เขตแดนทางทะเล สองคำนี้ ใช้กันสับสนอยู่ตามสมควร คำว่าเขตสองคำนี้ ใช้สับสนอยู่ตามสมควร คำว่าเขตทางทะเลนั้นเป็นคำแปลจากคำภาษาอังกฤษว่า Maritime Zones สำหรับคำว่า เขตแดนทางทะเล แปลมาจากคำว่า Maritime boundary ทราบอย่างนี้แล้วคงไม่ต้องอธิบายว่า ความหมายแตกต่างกันอย่างไร เพราะชัดเจนในภาษาอังกฤษ แต่คำภาษาไทยดูคล้ายๆ กัน

เขตทางทะเลของประเทศไทย

จากการประกาศเขตทางทะเลต่างๆ ของประเทศไทย ซึ่งเป็นพระบรมราชโองการประกาศบ้างและประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีบ้าง ทำให้ประเทศไทยมีเขตทางทะเลครบถ้วนตามระบอบเขตทางทะเลของกฎหมายทะเลระหว่างประเทศดังนี้คือ

1. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีเรื่อง อ่าวไทยตอนใน

ประกาศเมื่อวันที่ 22 กันยายน พ.ศ. 2502 (เอกสารประกอบหมายเลข 1) ความจริงแล้วประกาศนี้ คือ การประกาศอ่าวประวัติศาสตร์ของประเทศไทยนั่นเอง ด้วยการลากเส้นฐานตรงปิดปากอ่าวตอนบนหรือที่เรียกว่า อ่าวตอนใน เหนือเส้นฐานตรงไปถึงฝั่งด้านเหนือ ก็คืออ่าวประวัติศาสตร์ของประเทศซึ่งมีสถานะทางกฎหมายเป็นน่านน้ำภายใน (แผนที่ประกอบหมายเลข 1)

3. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องเส้นฐานตรงและน่านน้ำภายในของประเทศไทย

ประกาศเส้นฐานตรงมีทั้งสิ้นรวม 3 ครั้ง ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 11 มิถุนายน 2513 เป็นการประกาศเส้นฐานตรง
 กลุ่ม 3 บริเวณ คือ

บริเวณที่ 1 จากแหลมลิง จังหวัดจันทบุรี โอบรอบนอกหมู่เกาะช้าง เกาะกูด และเข้าบรรจบชายฝั่งที่
 หลักเขตแดนไทย - กัมพูชา ที่ 73 ที่แหลมสารพัดพิษ จังหวัดตราด

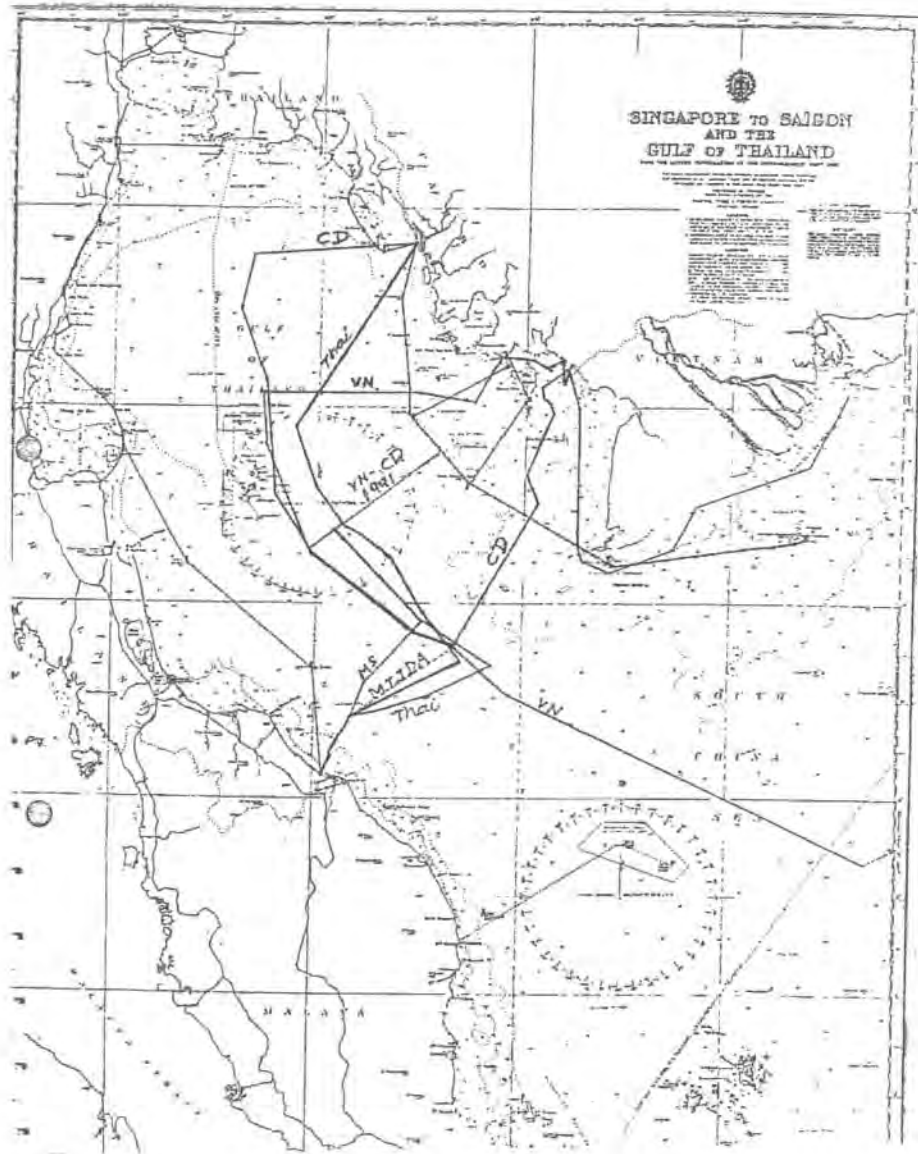
บริเวณที่ 2 จากแหลมใหญ่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี โอบรอบนอกผ่านหมู่เกาะต่างๆ เกาะสมุย เกาะพะงัน
 แล้วโอบรอบนอกเกาะต่างๆ ที่อยู่เหนือขึ้นไปด้านนอกสุด จนเข้าบรรจบฝั่งที่แหลมหน้าถ้ำ จังหวัด
 ชุมพร

บริเวณที่ 3 อยู่ทางด้านทะเลอันดามัน โดยเริ่มต้นจากตอนใต้เกาะภูเก็ต โอบรอบเกาะต่างๆ ที่ใกล้ฝั่ง
 ลงไปจนเข้าบรรจบฝั่งที่หลักเขตแดนไทย-มาเลเซีย ที่ 1 ที่ผาขาว จังหวัด

การประกาศเส้นฐานตรงครั้งที่ 2 เมื่อ 17 สิงหาคม 2535 เป็นการประกาศเส้นฐานตรงบริเวณที่ 4
 อยู่ด้านอ่าวไทย โดยเริ่มจากเกาะกงออก (ซึ่งเป็นเกาะหนึ่งอยู่ทางตอนใต้เกาะสมุย และเป็นจุดฐานจุดหนึ่งของ
 ระบอบเส้นฐานตรงบริเวณที่ 2) ผ่านเกาะกระ เกาะโลซิน และเข้าบรรจบฝั่งที่จะเขตแดนไทย-มาเลเซีย ณ
 ปากน้ำโก-ลก จังหวัดนราธิวาส ครั้งที่ 3 ซึ่งเป็นการประกาศแก้ไขชื่อและค่าพิกัดของเส้นฐานตรง บริเวณที่ 3
 ลำดับที่ 5 12 และ 22 ตามลำดับ เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2536 (แผนที่ประกอบหมายเลข 1)

4. พระบรมราชโองการประกาศเขตไหล่ทวีปของประเทศไทยด้านอ่าวไทย

ประกาศเมื่อ 18 พฤษภาคม 2516 เส้นนี้เป็นเส้นเขตแดนในไหล่ทวีประหว่างประเทศไทยกับกัมพูชา
 และเวียดนาม รวมทั้งไทยกับมาเลเซียในอ่าวไทยตอนล่างด้วย เส้นเขตแดนที่ประกาศนี้ทำให้เกิดพื้นที่ทับซ้อน
 กับประเทศของเวียดนามและกัมพูชาที่ประกาศมาก่อนแล้ว เมื่อ พ.ศ. 2514 และ 2515 ตามลำดับ (แผนที่
 ประกอบหมายเลข 2)

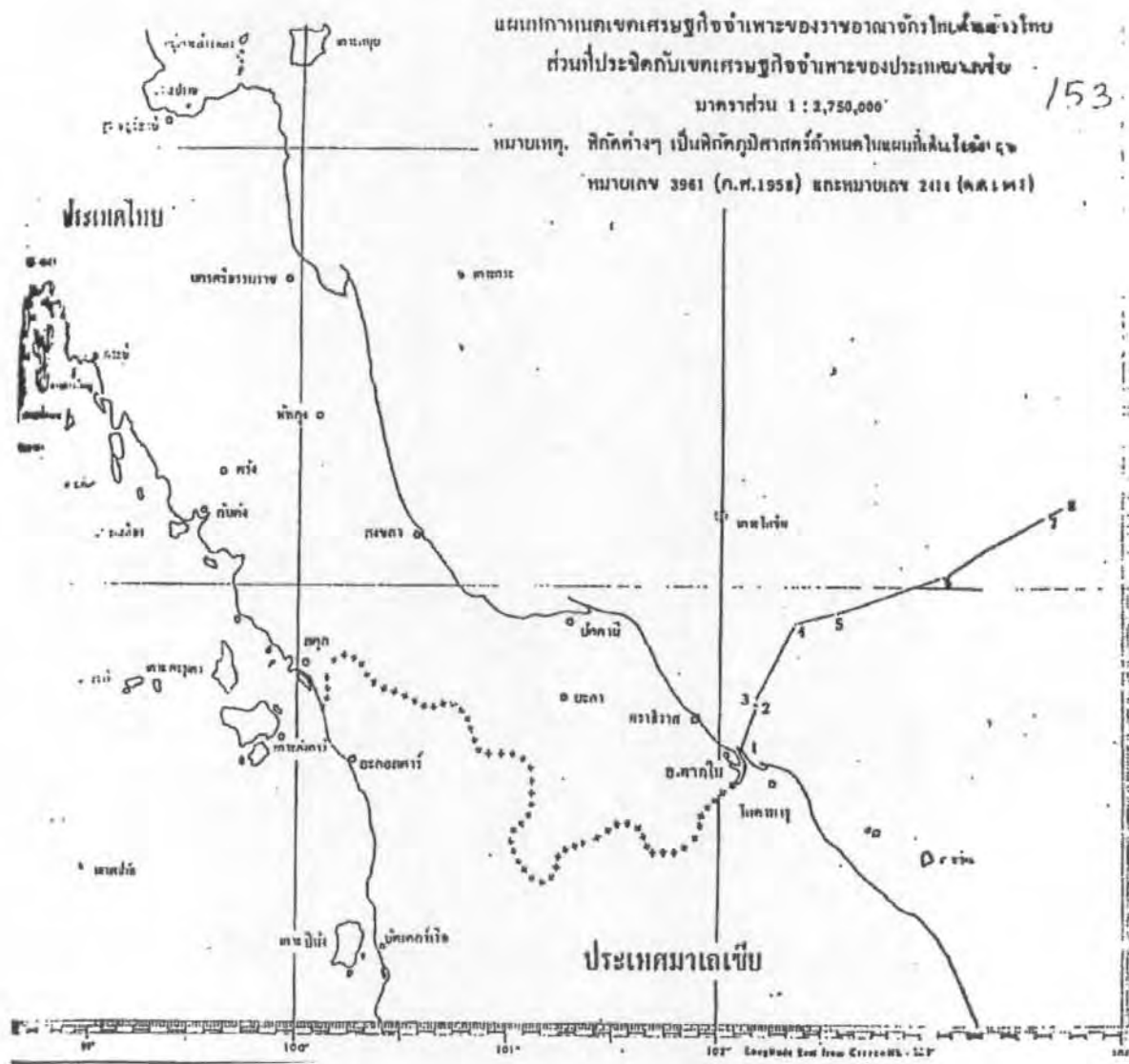

เส้นเขตไหล่ทวีปไทย-เวียดนาม-กัมพูชา และมาเลเซียในอ่าวไทย

5. พระบรมราชโองการประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะของประเทศไทย

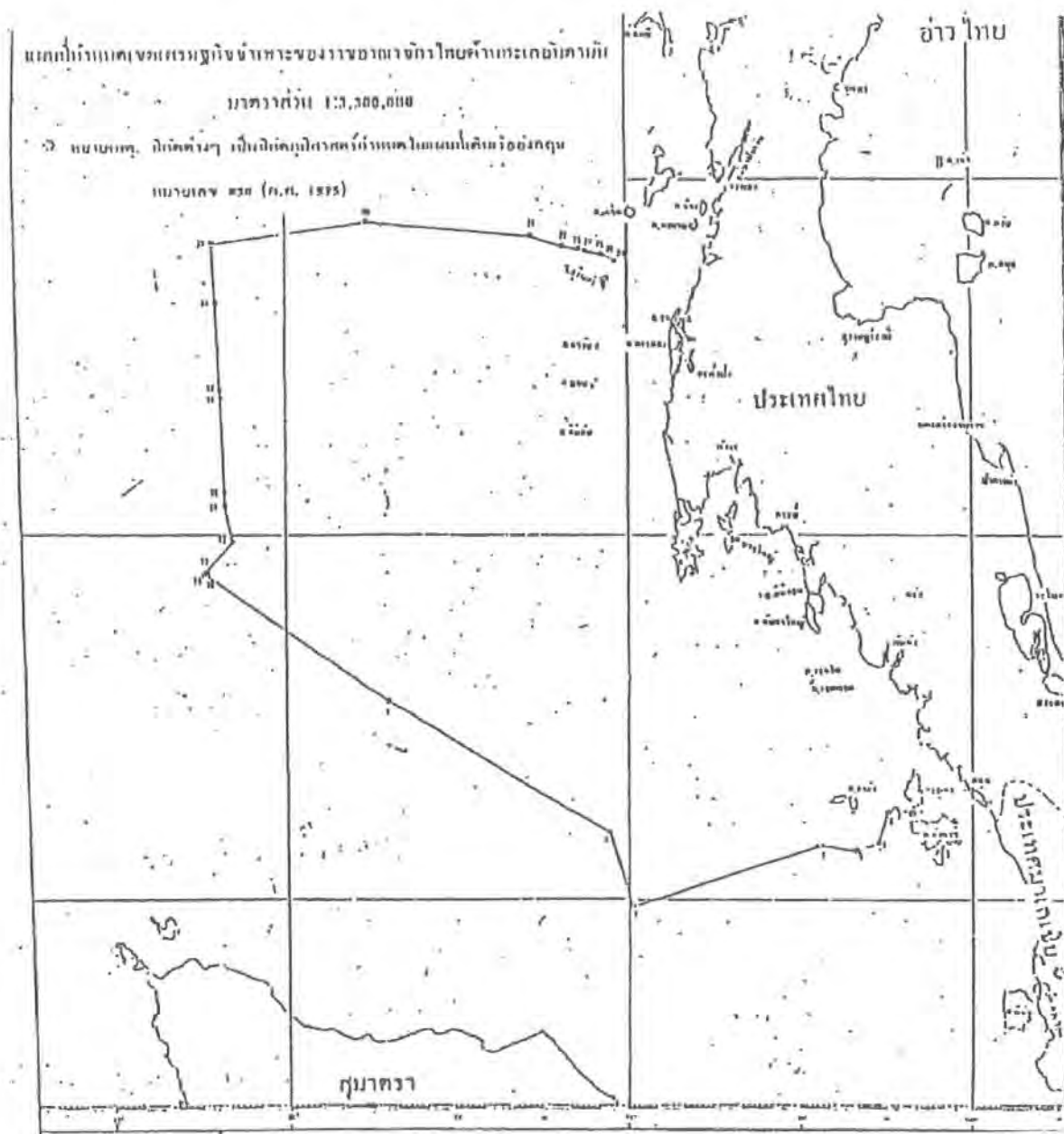
ประเทศไทยประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะครั้งที่ 1 เมื่อ 23 กุมภาพันธ์ 2524 (เอกสารประกอบหมายเลข 3) จากประกาศจะเห็นว่าเป็นการกำหนดโดยหลักการตามบทบัญญัติของอนุสัญญาว่าเขตเศรษฐกิจจำเพาะจะมีความกว้างไม่เกิน 200 ไมล์ทะเลจากเส้นฐานที่ใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขตประเทศไทย ประกาศเต็มๆตามหลักการดังกล่าว โดยมีได้กำหนดค่าพิกัดของส่วนที่อยู่ตรงข้ามหรือประชิดกับประเทศเพื่อนบ้าน เหตุผลเรื่องนี้ น่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับท่าที่ทางกฎหมายในการเจรจาเรื่องเขตทับซ้อนที่จะต้องมีการเจรจากันต่อไปในอนาคต เวียดนาม และกัมพูชา ก็ประกาศในลักษณะนี้ก่อนหน้าแล้ว

ประเทศไทยได้มีการประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะครั้งที่ 2 คือ ประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะของราชอาณาจักรไทยด้านอ่าวไทยที่ประชิดกับเขตเศรษฐกิจจำเพาะของมาเลเซีย ประกาศเมื่อ 16 กุมภาพันธ์ 2531 (แผนที่ประกอบหมายเลข 3) เหตุผลของการประกาศ คือ เพื่อสนับสนุนท่าที่ทางกฎหมายของฝ่ายไทย

เส้นเขตเศรษฐกิจจำเพาะตามประกาศเขตเศรษฐกิจไทย -มาเลเซีย ด้านอ่าวไทยของไทย

ในการเจรจาประมงกับมาเลเซีย การประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะครั้งที่ 3 ซึ่งเป็นการประกาศครั้งสุดท้าย คือ ประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะของประเทศไทยด้านทะเลอันดามัน ซึ่งประกาศเมื่อ 18 กรกฎาคม 2531 (แผนที่ประกอบหมายเลข 4) การประกาศนี้ คือการยืนยันเขตแดนทางทะเลระหว่างประเทศไทยกับพม่า อินเดีย อินโดนีเซีย และมาเลเซีย ซึ่งได้ทำความตกลงกันแล้ว ตั้งแต่ พ.ศ. 2512-2526

แผนที่ต่อท้ายประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะของไทยด้านทะเลอันดามัน

เขตแดนทางทะเลของประเทศไทย

ในอ่าวไทย ประเทศไทยมีเขตแดนทางทะเลที่ประชิดและตรงกันข้าม คือ กัมพูชา เวียดนาม และ มาเลเซีย จากการประกาศเขตไหล่ทวีปของเวียดนามเพื่อ พ.ศ. 2514 กัมพูชาเมื่อ พ.ศ. 2515 และของไทยเมื่อ พ.ศ. 2516 ทำให้ทั้ง 3 ประเทศมีพื้นที่ทับซ้อนกันในอ่าวไทย ประมาณ 10,000 ไมล์ทะเล (แผนที่ประกอบ หมายเลข 2) ในปี พ.ศ. 2534 กัมพูชาและเวียดนามได้ทำความตกลงที่เรียกว่า Working Arrangement Line คือ เส้นแบ่งที่กำหนดให้กัมพูชาอยู่ทางเหนือของพื้นที่ทับซ้อน และเวียดนามอยู่ทางเหนือของพื้นที่ทับซ้อน และเวียดนามอยู่ทางส่วนใต้ ความตกลงนี้ทำให้ไทยมีพื้นที่ทับซ้อนกับเวียดนาม เพียงส่วนใต้มีพื้นที่ประมาณ 6,000 ตารางกิโลเมตร สำหรับส่วนบนเป็นความทับซ้อนกับกัมพูชามีพื้นที่ประมาณ 26,000 ตารางกิโลเมตร

ประเทศไทยได้เจรจากับเวียดนามเรื่องการกำหนดเขตแดนระหว่างเวียดนามกับไทยในอ่าวไทย โดยเริ่มต้นการเจรจาตั้งแต่เดือนกันยายน 2535 จนมีความตกลงเป็นข้อยุติได้ เมื่อเดือนกรกฎาคม 2540 หลังจากการเจรจาเป็นทางการ 9 ครั้ง ในเวลา 6 ปี เส้นเขตแดนไทย-เวียดนาม ปรากฏอยู่แล้วในแผนที่ประกอบหมายเลข 2

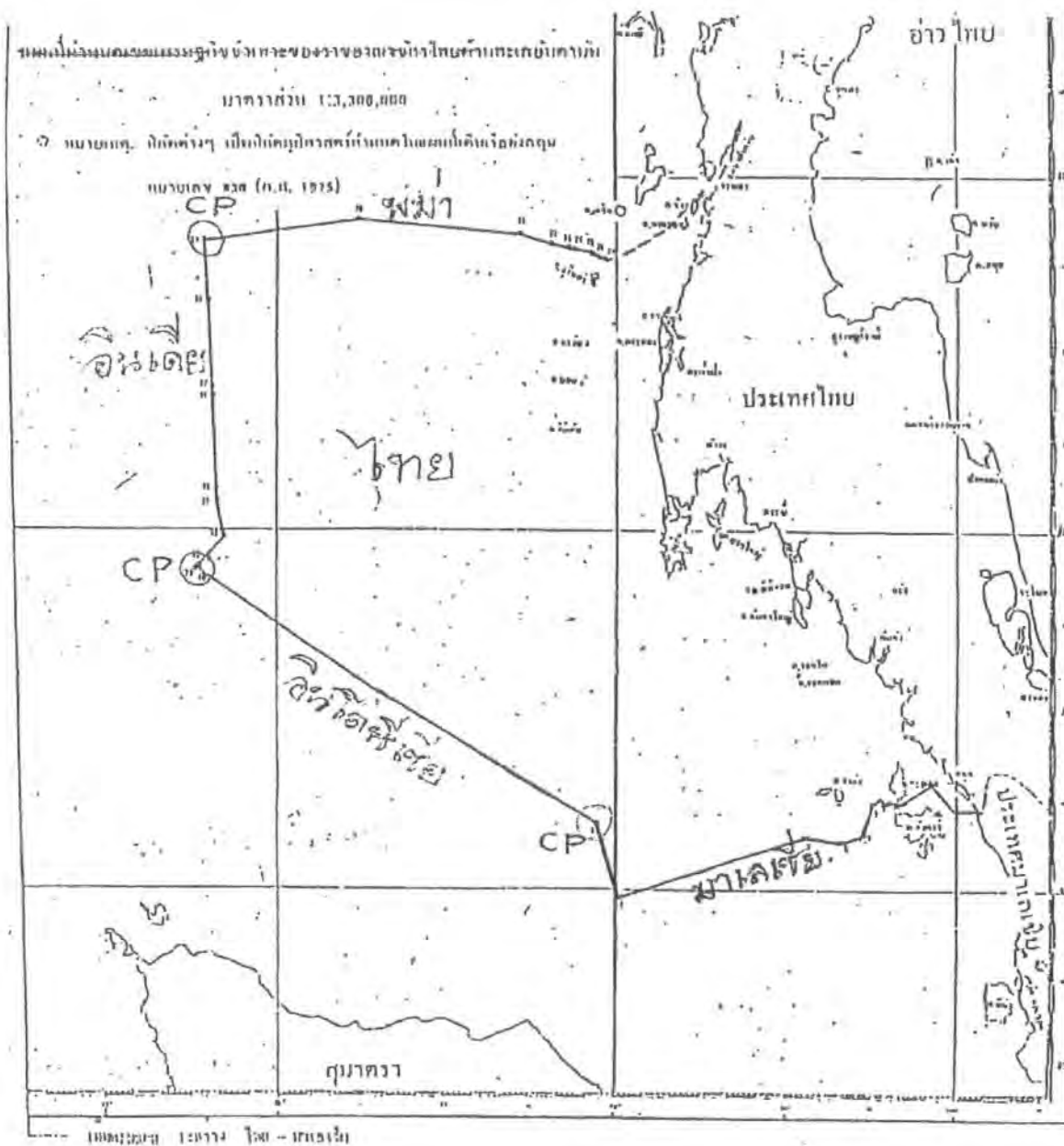
ประเทศไทยได้เริ่มเจรจาปัญหาพื้นที่ทับซ้อน 26,000 ตารางกิโลเมตรกับกัมพูชา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 เป็นครั้งแรก จากนั้นก็ชะงักงายไปหลายปี เนื่องจากปัญหาการเมืองภายในของกัมพูชา มาเริ่มต้นอีกครั้งในปี 2545 และติดต่อมาจนถึงขณะนี้ มีการเจรจาเป็นทางการมาแล้วประมาณ 5 ครั้ง ก็พูดได้เพียงแต่ว่ามีความก้าวหน้าไปตามสมควร

เขตแดนทางทะเลระหว่างไทยกับมาเลเซียในอ่าวไทยและพื้นที่พัฒนาร่วม ไทย-มาเลเซีย

ไทยและมาเลเซียได้เจรจาเรื่องเส้นเขตแดนของทั้งสองประเทศ ในทะเลอาณาเขตและเขตไหล่ทวีปบริเวณตอนใต้ของอ่าวไทยฝั่งตะวันตกมาตั้งแต่เดือนกันยายน 2515 ซึ่งการเจรจาดังกล่าวครั้งแรกเมื่อ 5-6 กันยายน 2515 สามารถทำความตกลงกันได้ ตั้งแต่กึ่งกลางปากแม่น้ำโกลกออกไปในทะเลอาณาเขต 12 ไมล์ทะเล และต่อออกไปในเขตไหล่ทวีปอีกประมาณ 24 ไมล์ทะเล รวมเป็น 36 ไมล์ทะเล

จากนั้นการเจรจาก็หยุดไปหลายปี เนื่องจากอุปสรรคของสภาพการเมืองภายในของประเทศไทย มาเริ่มต้นเจรจากันต่ออีกครั้งเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2521 เพื่อจะต่อเส้นเขตแดนในเขตไหล่ทวีปออกไปให้บรรจบกับเส้น claim ของเวียดนามที่กลางอ่าวไทยตอนล่าง การเจรจาดังนี้บรรยากาศไม่ราบรื่นเหมือนการเจรจาครั้งแรกเมื่อ 6 ปีที่แล้ว ผลการเจรจาไม่สามารถตกลงกัน ในที่สุดก็จบลงด้วยการบันทึกข้อเสนอของทั้งสองฝ่ายไว้เป็นหลักฐาน คือ ฝ่ายมาเลเซียเสนอเส้นเขตแดนที่ต่อออกไปเป็นประมาณเส้นมัธยะที่ไม่ให้ effect กับเกาะโลวินของไทย ในฐานะเป็นจุดฐาน ฝ่ายไทยเสนอเส้นที่ต่อออกไป โดยเส้นมัธยะเช่นกัน แต่ให้ effect กับเกาะโลซินของไทยเต็มที่ ข้อเสนอที่แตกต่างกันนี้ทำให้เกิดพื้นที่ทับซ้อนประมาณ 7,250 ตารางกิโลเมตร

เขตแดนทางทะเลของประเทศไทยในทะเลอันดามัน

แผนที่ประกอบหมายเลข 8 เขตแดนทางทะเลของประเทศไทยในทะเลอันดามัน

จากแผนที่ประกอบหมายเลข 8 ซึ่งแสดงเขตแดนทางทะเลของประเทศไทยในทะเลอันดามันเหนือสุดที่ทอดในทางขวางคือ เส้นเขตแดนเศรษฐกิจจำเพาะและทะเลอาณาเขตบางส่วนระหว่างไทยกับพม่า เริ่มต้นจากบริเวณทางตอนเหนือของเกาะสุรินทร์ ทอดไปทางซ้ายหรือทิศตะวันออก ประมาณ 140 ไมล์ทะเลไปบรรจบกับจุดร่วมไทย-พม่า-อินเดีย ที่ประมาณกลางทะเลอันดามัน สำหรับเส้นเขตแดนไทย-พม่า ในทะเลภายในตั้งแต่เหนือเกาะสุรินทร์ เข้ามาจนถึงปากแม่น้ำปากจั่นยังไม่มี ความตกลงระหว่างกัน

จากจุดร่วม ไทย-พม่า-อินเดีย ทอดมาทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ประมาณ 180 ไมล์ทะเล มาบรรจบกับจุดร่วมไทย-อินเดีย-อินโดนีเซีย เป็นเขตเศรษฐกิจจำเพาะของไทยกับอินเดีย

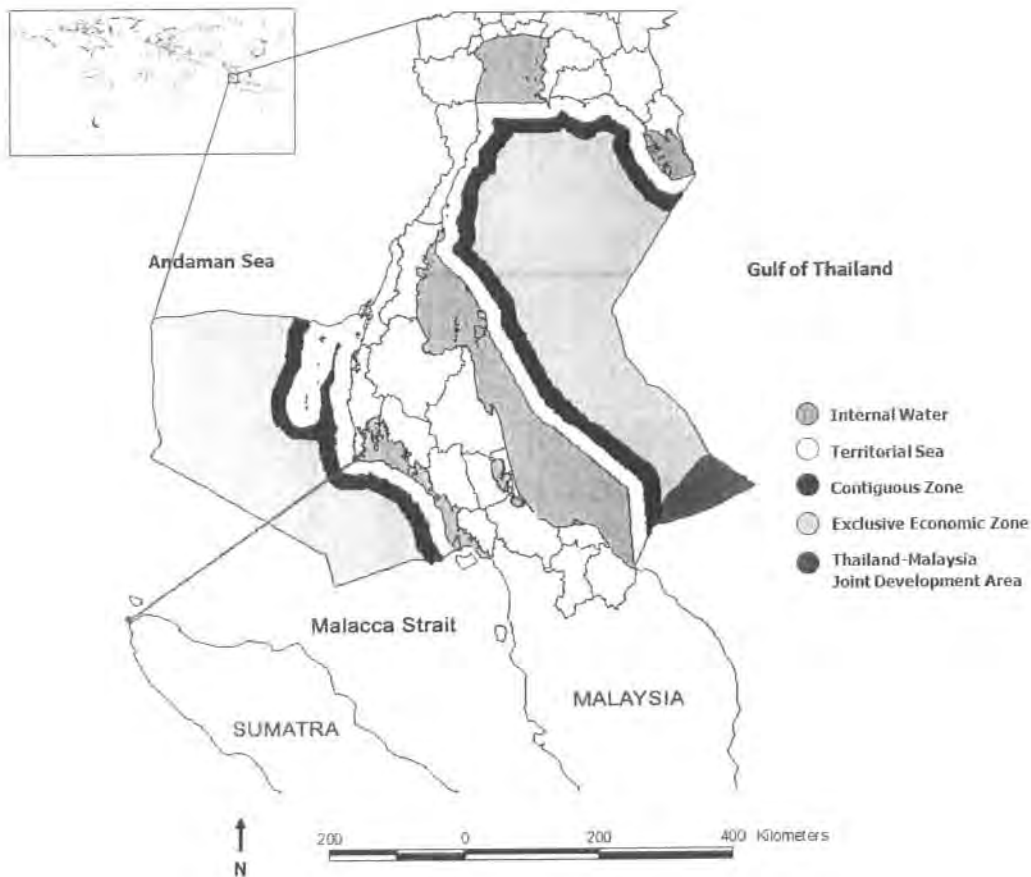
จากจุดร่วม ไทย-อินโดนีเซีย-อินเดีย ทอดมาทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ประมาณ 180 ไมล์ทะเล มาบรรจบกับจุดร่วมไทย-อินโดนีเซีย-มาเลเซีย เป็นเขตก้นทะเล (Sea bed) ระหว่างไทยกับอินโดนีเซีย (ความหมายก็ทำนองเดียวกับเขตไหล่ทวีป แต่ที่ไม่ใช้คำว่าไหล่ทวีปเพราะน้ำลึกมากกว่า 1,000 เมตร อาจจะมีปัญหาของนิยามคำว่าไหล่ทวีปตามอนุสัญญาเจนีวา 1958 - ความตกลงนี้เจรจากันเมื่อ ค.ศ. 1973-1975)

จากจุดร่วม ไทย-อินโดนีเซีย-มาเลเซีย เส้นเขตแดนทอดมาทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือเล็กน้อย อ้อม 12 ไมล์รอบด้านใต้หมู่เกาะราวี-อาดัง เข้าไปจนถึงกลางของเกาะตะรุเตา-ลังกาวิ และจนถึงหลักเขตแดนไทย-มาเลเซีย ที่ 1 ที่ผาขาว จังหวัดสตูล ความจริงแล้ว เส้นเขตแดนช่วงนี้มีความเป็นมายืดยาวตั้งแต่ ค.ศ. 1909

บทส่งท้าย

ประเทศไทยมีผืนแผ่นดินประมาณ 500,000 ตารางกิโลเมตร มีผืนน้ำประมาณ 300,000 ตารางกิโลเมตร ซึ่งมีสภาพเป็นทั้งน่านน้ำภายใน ทะเลอาณาเขต และเขตเศรษฐกิจจำเพาะ มีรัฐมีเขตอำนาจที่แตกต่างกันไป ไม่เหมือนแผ่นดินที่มีอำนาจอธิปไตยสมบูรณ์โดยตลอด อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยก็โชคดีที่เป็นเจ้าของทะเลที่สำคัญถึง 2 บริเวณที่มีคุณสมบัติแตกต่างกัน คือ ทะเลน้ำตื้นในอ่าวไทย และทะเลน้ำลึกในทะเลอันดามัน จนถึงทุกวันนี้ดูเหมือนว่า ทะเลยังเป็นของแปลกใหม่และไม่คุ้นเคยกับคนไทยอยู่เป็นอันมาก กฎหมายทะเลก็เลยพลอยกลายเป็นเรื่องที่ไม่ค่อยคุ้นเคยกับนักกฎหมายไทยไปด้วย

อาณาเขตทางทะเล (Maritime Zone)

ประเทศไทย มีอาณาเขตทางทะเล (Maritime Zone) ตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 กว่า 350,000 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นกว่าครึ่งหนึ่งของอาณาเขตทางบกที่มีอยู่ประมาณ 513,000 ตารางกิโลเมตร ความยาวของชายฝั่งทะเลรวมฝั่งอ่าวไทยและอันดามันกว่า 2,815 กิโลเมตร ครอบคลุม 23 จังหวัด

คนไทยสามารถใช้ประโยชน์จากทะเลไม่เฉพาะแต่ในเขตทางทะเลของประเทศเราเองเท่านั้น หากยังสามารถใช้ทะเลไปถึงนอกเขตทางทะเลของประเทศด้วย เพื่อให้การใช้ประโยชน์จากทะเลเป็นมาตรฐานเดียวกันอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเลจึงได้กำหนดเขตน่านน้ำทางทะเลออกเป็น 6 เขต (กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย. 2548. หนังสือแปล อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982, กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ, กรุงเทพฯ.) ได้แก่

- น่านน้ำภายใน
- ทะเลอาณาเขต

- เขตต่อเนื่อง
- เขตเศรษฐกิจจำเพาะ
- ไหล่ทวีป
- ทะเลหลวง

น่านน้ำภายใน (Internal Water) คือ น่านน้ำทางด้านแผ่นดินของเส้นฐาน (baselines) แห่งทะเลอาณาเขต (อนุสัญญาฯ ข้อ 8 วรรคหนึ่ง) เช่น อ่าว แม่น้ำ ปากแม่น้ำ ทะเลสาบ เป็นต้น รัฐชายฝั่งมีอำนาจอธิปไตย (sovereignty) เหนือน่านน้ำภายใน (อนุสัญญาฯ ข้อ 2) ในทำนองเดียวกับที่รัฐชายฝั่งมีอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดน (territory) ดังนั้นหากเรือต่างชาติหรืออากาศยานต่างชาติจะผ่านเข้ามาในเขต น่านน้ำภายในของรัฐชายฝั่ง เรือต่างชาติหรืออากาศยานต่างชาตินั้นจะต้องขออนุญาตรัฐชายฝั่งก่อน ได้แก่ พื้นที่ ที่แสดงด้วยสีเขียวทั้งหมด ซึ่งอยู่ด้านในถัดจากเส้นฐานไปถึงฝั่ง มีอยู่ 5 บริเวณ

- อ่าวประวัติศาสตร์ ได้แก่พื้นที่บริเวณอ่าวไทยรูปตัว ก. เหนือเส้นฐานที่กำหนดขอบเขตอ่าวประวัติศาสตร์
- บริเวณที่ 1 ได้แก่พื้นที่บริเวณแหลมสิงห์ ถึงหลักเขตแดนไทย-เขมร
- บริเวณที่ 2 ได้แก่พื้นที่บริเวณตั้งแต่แหลมใหญ่ ถึงแหลมหน้าถ้ำ
- บริเวณที่ 3 ได้แก่พื้นที่บริเวณตั้งแต่ เกาะภูเก็ต ถึง พรมแดนไทย-มาเลเซีย เชื่อมเส้นฐานตรงและน่านน้ำภายใน ของประเทศไทย
- บริเวณที่ 4 ได้แก่พื้นที่บริเวณตั้งแต่เกาะกงออก ถึง พรมแดนไทย-มาเลเซีย

ทะเลอาณาเขต (Territorial Sea) อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ได้กำหนดความกว้างของทะเลอาณาเขตว่าต้องไม่เกิน 12 ไมล์ทะเลโดยวัดจากเส้นฐาน (baselines) ได้แก่ พื้นที่ที่แสดงด้วยสีเหลือง ซึ่งรัฐชายฝั่งเป็นผู้กำหนดตามหลักเกณฑ์แห่งกฎหมายระหว่างประเทศ รัฐชายฝั่งมีอำนาจอธิปไตยเหนือทะเลอาณาเขตของตน ซึ่งหมายความรวมถึงอำนาจอธิปไตยในห้วงอากาศ (air space) เหนือทะเลอาณาเขต และอำนาจอธิปไตยเหนือพื้นดินท้องทะเล (sea-bed) และดินใต้ผิวดิน (subsoil) แห่งทะเลอาณาเขตด้วย (อนุสัญญาฯ ข้อ 2 (1) และ (2)) โดยมีข้อยกเว้นในการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐชายฝั่งเหนือทะเลอาณาเขต คือ “การใช้สิทธิการผ่านโดยสุจริต” (right of innocent passage) ของเรือต่างชาติในทะเลอาณาเขตของรัฐชายฝั่ง (อนุสัญญาฯ ข้อ 17)

เขตต่อเนื่อง (Contiguous Zone) อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเลปี ค.ศ. 1982 กำหนดให้เขตต่อเนื่องมีอาจขยายเกินกว่า 24 ไมล์ทะเล จากเส้นฐานซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขต (อนุสัญญาฯ ข้อ 33 วรรคสอง) ได้แก่ พื้นที่ที่แสดงด้วยสีน้ำเงิน รัฐชายฝั่งอาจดำเนินการควบคุมที่จำเป็นเพื่อป้องกันการ

ฝ่าฝืนกฎหมายและข้อ บังคับเกี่ยวกับศุลกากร (customs) การคลัง (fiscal) การเข้าเมือง (immigration) หรือการสุขาภิบาล (sanitation) ภายในอาณาเขตหรือทะเลอาณาเขตของตน และลงโทษการฝ่าฝืนกฎหมายและข้อบังคับดังกล่าว ซึ่งได้กระทำภายในอาณาเขตหรือทะเลอาณาเขตของตน รัฐชายฝั่งมีหน้าที่ในการคุ้มครองวัตถุโบราณ หรือวัตถุทางประวัติศาสตร์ที่พบได้ทะเลในเขตต่อเนื่อง

เขตเศรษฐกิจจำเพาะ (Exclusive Economic Zone) คือ บริเวณที่อยู่เลยไปจากและประชิดกับทะเลอาณาเขต โดยเขตเศรษฐกิจจำเพาะจะต้องไม่ขยายออกไปเลย 200 ไมล์ทะเล จากเส้นฐานซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขต (อนุสัญญาฯ ข้อ 55 และข้อ 57) ได้แก่ พื้นที่ที่แสดงด้วยสีฟ้าและสีม่วง รัฐชายฝั่งมีสิทธิอธิปไตยเพื่อความมุ่งประสงค์ในการสำรวจ (exploration) และการแสวงประโยชน์ (exploitation) การอนุรักษ์ (conservation) และการจัดการ (management) ทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งที่มีชีวิตหรือไม่มีชีวิตในน้ำเหนือพื้นดินท้องทะเล (water superjacent to the sea-bed) และในพื้นดินท้องทะเล (sea-bed) กับดินใต้ผิวดิน (subsoil) ของพื้นดินท้องทะเลนั้น และมีสิทธิอธิปไตยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อการแสวงประโยชน์และการสำรวจทางเศรษฐกิจในเขต อาทิเช่น การผลิตพลังงานจากน้ำ (water) กระแสน้ำ (currents) และลม (winds) (อนุสัญญาฯ ข้อ 56 วรรคหนึ่ง (เอ)) รัฐชายฝั่งมีสิทธิแต่ผู้เดียว (exclusive rights) ในการสร้างหรืออนุญาตให้สร้าง และควบคุมการสร้างเกาะเทียม (artificial islands) สิ่งติดตั้ง (installations) และสิ่งก่อสร้าง (structures) เพื่อทำการสำรวจ และแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่มีชีวิตในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ หรือควบคุมการใช้สิ่งติดตั้งหรือสิ่งก่อสร้างอันอาจเป็นอุปสรรคต่อการใช้สิทธิของรัฐชายฝั่งในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ รัฐอื่นๆ ย่อมมีเสรีภาพในการเดินเรือ (freedom of navigation) การบินผ่าน (freedom of over flight) การวางสายเคเบิลและท่อใต้ทะเล (freedom of the laying of submarine cables and pipelines)

ไหล่ทวีป (Continental Shelf) หมายถึง พื้นดินท้องทะเล (sea-bed) และดินใต้ผิวดิน (subsoil) ของบริเวณใต้ทะเล ซึ่งขยายเลยทะเลอาณาเขตของรัฐตลอดส่วนต่อออกไปตามธรรมชาติ (natural prolongation) ของดินแดนทางบกของตนจนถึงริมนอกของขอบทวีป (continental margin) หรือจนถึงระยะ 200 ไมล์ทะเลจากเส้นฐานซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขตในกรณีที่ริมนอกของ ขอบทวีปขยายไปไม่ถึงระยะนั้น (อนุสัญญาฯ ข้อ 76 วรรคหนึ่ง) ในกรณีที่ริมนอกของขอบทวีปสั้นกว่า 200 ไมล์ทะเล ซึ่งเป็นความกว้างของเขตเศรษฐกิจจำเพาะ ก็ให้ถือว่าไหล่ทวีปมีความกว้างถึง 200 ไมล์ทะเลตามความกว้างของเขตเศรษฐกิจ รัฐชายฝั่งมีสิทธิอธิปไตย (sovereign rights) เหนือทรัพยากรธรรมชาติบนและใต้ไหล่ทวีปไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีชีวิตหรือไม่มีชีวิต โดยมีลักษณะพิเศษ 2 ประการคือ

- เป็นสิทธิแต่เพียงผู้เดียว (exclusive rights) กล่าวคือ หากรัฐชายฝั่งไม่สำรวจหรือแสวงประโยชน์จากทรัพยากรบนหรือใต้ไหล่ทวีปแล้ว รัฐอื่นจะสำรวจหรือแสวงประโยชน์จากทรัพยากรบนหรือใต้ไหล่ทวีปโดยมิได้รับ ความยินยอมอย่างชัดแจ้งจากรัฐชายฝั่งมิได้

- สิทธิของรัฐชายฝั่งเหนือไหล่ทวีปนี้ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับ การครอบครอง (occupation) ไม่ว่าจะอย่างแท้จริง หรือเพียงในนาม หรือกับการประกาศอย่างชัดแจ้งใดๆ กล่าวคือ สิทธิของรัฐชายฝั่งเหนือเขตไหล่ทวีปนั้นเป็นสิทธิที่รัฐชายฝั่งมีอยู่แต่ ดั้งเดิม (inherent right) โดยไม่ต้องทำการประกาศเข้ายึดถือเอาแต่อย่างใด รัฐชายฝั่งได้สิทธิอธิปไตยดังกล่าวมาโดยอัตโนมัติ

ทะเลหลวง (High Seas) หมายถึง ทุกส่วนของทะเลซึ่งไม่ได้รวมอยู่ในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ (Exclusive Economic Zone) ในทะเลอาณาเขต (territorial sea) หรือในน่านน้ำภายใน (internal waters) ของรัฐ หรือในน่านน้ำหมู่เกาะ (archipelagic waters) ของรัฐหมู่เกาะ (อนุสัญญาฯ ข้อ 86) เป็นที่น่าสังเกตว่า ห้วงน้ำ (water column) และผิวน้ำเหนือไหล่ทวีปที่อยู่นอกเขตเศรษฐกิจจำเพาะยังคงเป็นเขตทะเลหลวง ถึงแม้ไหล่ทวีปและทรัพยากรบนไหล่ทวีปจะตกอยู่ภายใต้สิทธิอธิปไตย (sovereign rights) ของรัฐชายฝั่งก็ตาม ทะเลหลวงเปิดให้แก่รัฐทั้งปวง ไม่ว่ารัฐชายฝั่ง (coastal states) หรือ รัฐไร้ฝั่งทะเล (landlocked states) เสรีภาพแห่งทะเลหลวงใช้ได้ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดไว้โดยอนุสัญญาฯ และหลักเกณฑ์อื่น ๆ ของกฎหมายระหว่างประเทศ อาทิเช่น เสรีภาพในการเดินเรือ (freedom of navigation) เสรีภาพในการบิน (freedom of overflight) เสรีภาพในการทำประมง (freedom of fishing) โดยหน้าที่ประการสำคัญของรัฐต่าง ๆ ที่ทำการประมงในทะเลหลวง คือ ต้องร่วมมือกันเพื่อกำหนดมาตรการในการอนุรักษ์ และจัดการทรัพยากรที่มีชีวิตในท้องทะเล

สำนักวิชาการ ให้การบริการทางวิชาการ

๑. ณ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนประดิพัทธ์ ให้บริการในวันและเวลาราชการ
- กลุ่มงานบริการวิชาการ ๑ โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๗๒ โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๕๘-๕๙
ด้านการเมืองการปกครอง ความมั่นคง การทหาร การยุติธรรม กฎหมายระหว่างประเทศ
ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ อนุญาโตตุลาการ ทฤษฎีสินทางปัญญา
 - กลุ่มงานบริการวิชาการ ๒ โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๗๑ โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๕๘-๕๙
ด้านเศรษฐกิจ พาณิชยกรรม การเงิน การคลัง การธนาคาร การลงทุน งบประมาณ ประกันภัย
อุตสาหกรรม คมนาคม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การเกษตรและสหกรณ์
 - กลุ่มงานบริการวิชาการ ๓ โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๗๐ โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๕๘-๕๙
ด้านสังคม การศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม แรงงานและสวัสดิการสังคม เด็ก สตรี
การสาธารณสุข การท่องเที่ยว การกีฬา วิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อม การพลังงาน
๒. ณ จุดบริการสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ (E-knowledge Services) อาคารรัฐสภา ๑ ชั้น ๓
ให้บริการในวันและเวลาราชการ สำหรับวันประชุมสภาผู้แทนราษฎรให้บริการถึงเวลา ๑๙.๓๐ น.
โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๘๗๗ โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๑๘๗๘

พิมพ์ที่สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ออกแบบปกโดย น.ส.วติมา ศาระทะประกา